

Aan: Commissie Economische Zaken en Klimaat

Betreft: MVO en bedrijfsfinanciering

Amsterdam, 17 april 2019

Geachte Kamerleden,

Op 24 april vindt het AO Ondernemen en Bedrijfsfinanciering plaats. Bijna alle bedrijven in Nederland zijn verbonden met internationale toeleveringsketens en daarom heeft de overheid bij de financiering van bedrijven voor zowel nationale als internationale projecten een uitgelezen kans om bindende en ambitieuze MVO-voorwaarden te stellen. De UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGPs) maken bovendien al sinds 2011 helder dat de overheid bij bedrijfsfinanciering de verantwoordelijkheid heeft om extra stappen te zetten om mensenrechtenschendingen door bedrijven te voorkomen (UNGP 4).

Dit kabinet heeft zich bovendien ten doel gesteld dat 90% van de Nederlandse bedrijven de OESO-richtlijnen naleeft in 2023.¹ In de Transparantiebenchmark 2017 zegt echter slechts 20 procent van de 150 onderzochte bedrijven de OESO-richtlijnen volledig te implementeren.² Het MVO Platform signaleert dat de brief "Internationaal Financieren in Perspectief" van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking duidelijkheid schept over de MVO-voorwaarden voor het internationale bedrijfsleveninstrumentarium: "*voor alle instrumenten geldt dat bedrijven die er een beroep op doen de OESO-richtlijnen moeten onderschrijven en naleven en hierop ook worden getoetst.*"³ Bij de instrumenten vanuit het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) worden echter kansen gemist. Het MVO Platform doet suggesties om deze tweespalt te dichten en zodoende de 90%-doelstelling dichterbij te brengen.

MVO-voorwaarden vanuit EZK

Staatssecretaris Keijzer heeft toegezegd MVO-voorwaarden bij bedrijfsleveninstrumenten van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) te onderzoeken. Het MVO Platform pleit ervoor dat EZK, net als BuHaOS, duidelijke MVO-voorwaarden stelt aan alle financiering die vanuit dit ministerie aan het bedrijfsleven wordt verstrekt. Op dit moment ontbreekt deze coherentie en heeft het ministerie geen uitvoering gegeven aan de motie-Sjoerdsma, die stelt dat "bedrijven rijksbreed enkel in aanmerking komen voor overheidssteun indien zij handelen conform de OESO-richtlijnen".⁴ Ook de breed gesteunde motie-Becker, die de overheid vraagt te onderzoeken hoe subsidie voor het bedrijfsleven teruggevorderd kan worden bij constatering van misstanden, heeft EZK nog niet uitgevoerd.⁵ Eenduidige, rijksbrede voorwaarden scheppen ook helderheid voor bedrijven.

- ➔ **Verbind aan alle EZK-instrumenten MVO-voorwaarden gebaseerd op het naleven van de OESO-richtlijnen. Daaronder vallen ook Invest-NL, joint venture-constructies en het mkb (zie kader 1).**
- ➔ **De MVO-voorwaarden moeten zich naast concrete eisen op projectniveau ook richten op de naleving van de OESO-richtlijnen over de gehele bedrijfsvoering. De overheid dient daarbij duidelijk te maken op welke manier zij de naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven toetst (zie kader 2).**

¹ Kst. 26485-291., Maatschappelijk verantwoord ondernemen, uitvoering van moties IMVO, 2 juli 2018. Ook op het gebied van klimaatdoelstellingen laat deze brief het goede voorbeeld zien: financiële steun aan steenkolenprojecten en ontwikkeling van nieuwe voorraden olie en gas in het buitenland zal worden gestopt.

² [Transparantiebenchmark 2017](#), p. 62.

³ Kst. 34952-44, Internationaal financieren in perspectief: kansen pakken, resultaten boeken, 14 februari 2019, p. 4.

⁴ [Motie-Sjoerdsma](#), 2013, Kst. 26485-171.

⁵ [Motie-Becker](#), 2018, Kst. 26485-277

Kader 1: Due diligence en het mkb

Het midden- en kleinbedrijf krijgt (terecht) speciale aandacht binnen het brede MVO-debat. Er wordt vaak gesuggereerd dat het mkb te beperkte middelen heeft om due diligence uit te voeren of te beperkte marktmacht heeft om invloed uit te oefenen op toeleveranciers. Het MVO Platform wil benadrukken dat juist voor een klein bedrijf het uitvoeren van due diligence overzichtelijker kan zijn, omdat het werkt met een veel kleiner aantal ketens dan veel grote bedrijven. Bovendien kan een startend bedrijf het meteen vanaf het begin goed doen. Natuurlijk is het goed om oog te hebben voor de dagelijkse praktijk van de ondernemer en deze te voorzien van informatie. Daarvoor biedt de in 2018 aangenomen OESO Due Diligence Guidance⁶ uitkomst. Dit richtsnoer geeft onder andere tips over hoe mkb'ers hun invloed op ketenpartijen kunnen vergroten, bijvoorbeeld door samen te werken. Eerder kondigde het NCP ook extra inspanningen richting het mkb aan⁷ en bracht ICCO een praktische gids uit.⁸ Daarnaast bieden verschillende financieringsinstrumenten het mkb ondersteuning bij het aanpakken van MVO-risico's.⁹ Het is belangrijk dat de overheid zich blijft inzetten voor de naleving van de OESO-richtlijnen door mkb'ers; ook een relatief kleine onderneming kan in relatie staan tot een zeer ernstige schending van de OESO-richtlijnen.

Kader 2: Het begrip 'proportionaliteit'

De MVO-voorwaarden voor *internationale* financiering roepen op één punt vragen op, namelijk wat het uitgangspunt "proportionaliteit" precies betekent. Deze voorwaarden moeten volgens de brief "passen bij de activiteit die de organisatie gaat ondernemen en de steun die het hierbij van RVO ontvangt."¹⁰ Zodoende zou in sommige gevallen, afhankelijk van de zwaarte en de aard van de financiering, "in gesprek gaan" volstaan.¹¹ Hier wordt echter voorbijgegaan aan wat het naleven van de OESO-richtlijnen eigenlijk betekent: het uitvoeren van due diligence over de gehele bedrijfsvoering, en dus niet slechts specifiek op één project waarvoor financiering wordt ontvangen. Bovendien is het uitvoeren van *due diligence* al proportioneel: de maatregelen die een bedrijf dient te nemen moeten evenredig zijn aan de *ernst* van en *kans* op negatieve impacts op mensenrechten en het milieu. De MVO-voorwaarden, juist ook bij EZK-instrumenten, dienen zich dus te richten op zowel het naleven van de OESO-richtlijnen over de gehele bedrijfsvoering als de concrete toepassing op het te financieren project. Het is echter de vraag of de RVO of een andere uitvoeringsinstantie moet worden belast met de taak om de naleving van de OESO-richtlijnen te toetsen. Een onafhankelijk toezichthouder is hiervoor noodzakelijk.¹²

Met vriendelijke groet,

Namens het MVO Platform,

Gisela ten Kate (06-19018825) en David Ollivier de Leth

*Het MVO Platform is een netwerk van 25 Nederlandse maatschappelijke organisaties en vakbonden die pleiten voor een actieve rol van de overheid op MVO.*¹³

⁶ Eind mei 2018 stemden Nederland en 47 andere landen in met dit [richtsnoer](#).

⁷ [NCP](#), 2018.

⁸ ICCO (2017) heeft ook een [praktische gids](#) ontwikkeld voor het mkb.

⁹ Zoals het Fonds Verantwoord Ondernemen (FVO), Fonds Bestrijding Kinderarbeid (FBK) en de technische assistentie uit het Dutch Good Growth Fund.

¹⁰ RVO MVO-uitvoeringsbeleid

¹¹ Kst. 34952-44, Internationaal financieren in perspectief: kansen pakken, resultaten boeken, p. 11

¹² Zie voor meer informatie over toezicht op de uitvoering van due diligence door bedrijven de [standpunten](#) van het MVO Platform.

¹³ Alle leden van het MVO Platform zijn [hier](#) te vinden.